

DEBATT.

Ger VK en korrekt bild av gårdsförsäljning?

GÅRDSFÖRSÄLJNING. Ser du vingårdar vid havet eller slutet för Systembolagets monopol när gårdsförsäljning av alkohol förs på tal? Många har nog observerat att frågan om gårdsförsäljning länge har varit aktuell med argument för och emot som inte går ihop.

Västerbottens läns nykterhetsförbund har granskat vilken bild VK:s läsare har fått genom att via VK:s digitala arkiv söka fram och granska alla texter i VK mellan 1 juni 2017 och 31 januari 2024 som berörde gårdsförsäljning av alkohol. Av 39 texter var 27 insändare och debattinlägg. Av insändarna hade två av tre ett negativt budskap kring gårdsförsäljning. Argumenten i debattinlägg och insändare mot gårdsförsäljning handlar i huvudsak om två saker, dels att det skulle kunna få EU att inte längre låta Sverige ha ett monopol för Systembolaget vilket anses få stora konsekvenser, dels att alkohol är skadlig även om den köpts hos lokala producenter.

Ledarsidans krönikor och ledarцитат samt nyhetsartiklarna som berört gårdsförsäljning gav i de flesta fall en positiv bild, 7 hade argument för gårds-

Gotländsk vinodling. Gårdsförsäljning i norr handlar mer om mikrobryggerier av öl eller destillering av spritdrycker.

FOTO: FREDRIK SANDBERG/TT

försäljning, två var emot och två speglade ingen åsikt i frågan. Intressant är dels att VK:s "egna ledarskribenter" inte under den studerade perioden verkar ha behandlat gårdsförsäljning i någon ledare.

Den tredje Gårdsförsäljningsutredningen kom i december 2021 med sitt

förslag hur gårdsförsäljning skulle kunna införas i Sverige utan att undantaget inom EU för ett svenskt butiksmonopol riskerar att upphävas. Nyheten har via TT i media inklusive VK presenterats som lösningen på frågan. Att en lång rad kompetenta remissinstanser från Karolinska institutet till Systembolaget i sina

remissvar var starkt kritiska till förslaget har inte resulterat i nyhetsartiklar eller ledarkommentarer.

Det förefaller ganska märkligt att vi fann nyhetsartiklar i VK som vår granskning klassade som positiva till gårdsförsäljning, dessa artiklar borde ju inte plädera för en viss åsikt. När en nyhetsartikel

ensidigt speglar uppfattningen hos en intressent blir den emellertid vinklad. I VK fann vi en artikel där en representant för ett 40-tal bryggeriföretag fick lägga fram deras uppfattning att det behövs lägre ölskatt och gårdsförsäljning för att stötta mindre bryggerier. En annan nyhetsartikel i VK som pläderar för införande

av gårdsförsäljning bygger helt på den årliga Dryckesbranschrapporten och en intervju med representant för företagen bakom denna rapport.

Ingen av dessa artiklar innehöll ett enda ord om invändningarna mot gårdsförsäljning, eller en kommentar från alkoholforskare, Systembolaget, nykterhetsrörelsen eller andra som inte delar alkoholindustrins uppfattning i frågan.

Det verkar inte så noggrant med korrekta fakta för en del skribenter bakom debattinlägg om gårdsförsäljning, men det är ändå frånvaron av en seriös behandling av frågan på nyhetsplats och på VK:s ledarsida som föranleder mest besvikelse. Regeringen har trots remissinstansernas kritik valt att arbeta vidare med utredningsförslaget från december 2021. Den som bygger sin uppfattning på att läsa VK har behövt läsa insändarspalterna för att förstå att regeringen nu sätter svensk alkoholpolitik på spel.

Bertil Forsberg, ordförande Västerbottens läns nykterhetsförbund

INSÄNDARE.

"Voffor gör di på detta viset?"

BJURHOLM. Jag kunde inte låta bli att ta några kort när grävskoporna nu börjat tugga i sig det före detta förvaltarbostället i Bjurholm, det som på kommunspråk heter Arrendatorn. Där ska jätteprojektet Diamanten ta plats.

En gång residerade Axel G:son Leijonhuvud där med sin familj. Han var chef över MoDo och särskilt bland skogsfolket i Bjurholms-trakten var han närmast att betrakta som ett väsen mellan Kungen och Gud, både älskad och hatad gissar jag, men framför allt aktad. Kanske var han dessutom den förste riktige adelsmannen i Bjurholm, vars släkt är nummer 29 i den svenska adelskalendern,

alltså en av de allra högst rankade.

Familjen Leijonhuvud har bidragit till många historier i våra bygder, mest handlar det om skillnaden mellan fattig och rik, mellan överordnad och underordnad, men de var

också initiativtagare till Bjurholms bibliotek och idrottsplatsen Bjurevi. På gården fanns, förutom själva förvaltarbostaden, också en stor tjänstebostad dit en ringledning naturligtvis var dragen så att familjen Leijonhuvud när

som helst kunde kalla på hjälp och service.

Sedan kommunen tog över har lokalerna använts till både förskola, musikskola och för diverse studiecirklar. Sen många år tillbaka har byggnaderna inte underhållits alls, det känns nästan som om att någon bestämt att tidens tand själv skulle få se till att byggnaderna skulle få förfalla så att det enda rätta är att riva dem.

Jag har trott att åtminstone delar av förvaltarbostället varit K-märkt och då undrar jag naturligtvis hur detta skydd står sig när allt nu ska rivas. Så här skrev museet i sitt utlåtande så sent som den 24/7 2019: "Sammanfattningsvis gör Västerbottens museum bedömningen

att den befintliga bebyggelsen med gårdsbildning mm har höga eller mycket höga kulturvärden. ...de befintliga byggnaderna bör skyddas från rivning."

Att stället så att säga var dödsdömt har ändå stått klart för oss Bjurholmsbor sedan länge och jag vet också de som hoppats komma över de fina timmerstomarna i husen mot att ta på sig rivningen. Jag förutsatte att begreppet återbruk även hade nått in till kommunkontoret och att man med det skulle bjuda ut byggnaderna till hugade rivningspekulanter, en självklar win win åtgärd kan jag tycka. Rivaren skulle belönas med eftertraktat byggmaterial till sitt drömhushus medan kommunen fick jobbet utfört utan att

behöva använda några av våra skattekronor! Döm om min förvåning och bestörtning när jag häromdagen bevitnade hur en stor grävskopa började gå loss på förvaltarbostaden.

-Vihar fått order om att det är bråttom med rivningen, så allt brännbart material kommer att destrueras och skickas till förbränning, fick jag veta av en av gubbarna innanför det inhägnade området.

Man känner sig onoggen som de små rumpnissarna i Astrid Lindgrens berättelse om Ronja Rövardotter, de gånger de för dem gigantiska människofötterna trampade sönder deras hem, "Voffor gör di på detta viset"?

Kurt-Ivan Sandberg